

Huono-osaisten elinolojen parantaminen vähentää rikollisuuden pelkoa

Eriarvoisuus on yhdistetty moniin negatiivisiin ilmiöihin (1, 2). Yksi näistä on rikollisuuden pelko, joka tarkoittaa ihmisten kokemaa rikoksen uhriksi joutumisen pelkoa. Liiallinen rikoksen uhriksi joutumisen pelko voi heikentää merkittävästi niin yksilöiden kuin koko yhteiskunnan hyvinvointia (3, 4).

Kansainvälisesti vertailevissa rikollisuuden pelkoon liittyvissä tutkimuksissa taloudellista eriarvoisuutta on tarkasteltu usein vain tuloerojen näkökulmasta. Tuloerojen tarkastelu antaa kuvan rikkaiden ja köyhien suhteellisesta etäisyydestä, muttei kerro mitään siitä, kuinka köyhiä köyhät todellisuudessa ovat. Taloudellista eriarvoisuutta tulisikin mitata vertailevissa tutkimuksissa monipuolisemmin kuin vain tuloeroja kuvaavalla gini-kertoimella [1]. Tarkastelemme tutkimuksessamme, miten taloudellinen eriarvoisuus usealla tekijällä mitattuna on yhteydessä rikollisuuden pelkoon Euroopassa.

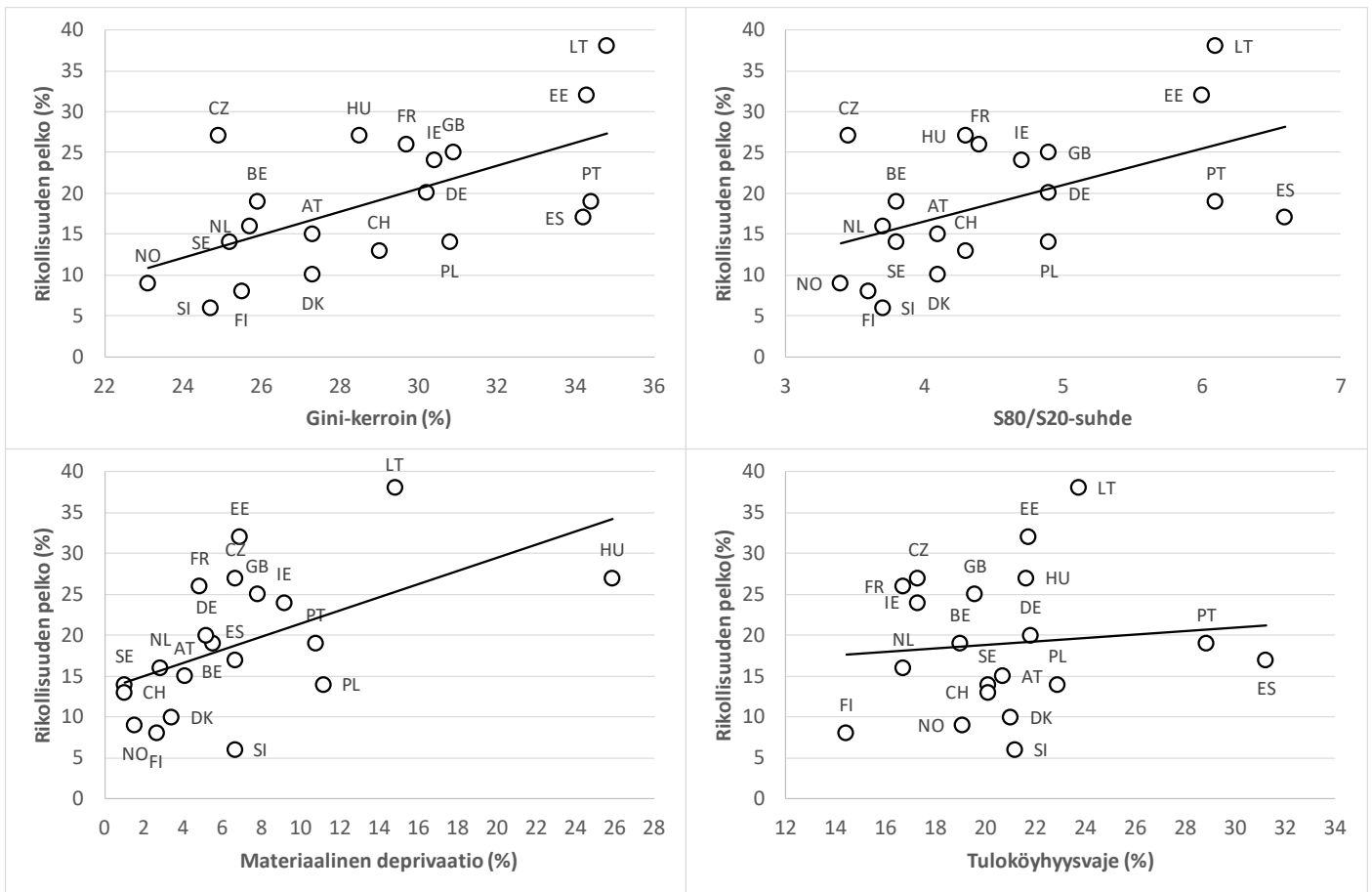
TULOEROT, KÖYHYYS JA RIKOLLISUUDEN PELKO: MAIDEN VÄLILLÄ ON EROJA

Niissä Euroopan maissa, joissa taloudellinen eriarvoisuus on suurta, esiintyy myös todennäköisimmin rikollisuuden pelkoa. Tuloerojen, köyhyyden ja rikollisuuden pelon välisten yhteyksien vahvuudet vaihtelevat kuitenkin käytettyjen mittarien mukaan. (Kuvio 1.)

Suuret tuloerot (Gini-kertoimella tai S80/S20 -suhteella [2] mitattuna) ennustavat voimakkaampaa rikollisuuden pelkoa kuin maissa, joissa tuloerot ovat pienet. Muutama maat ovat tässä kuitenkin poikkeuksia. Esimerkiksi Espanjassa (ES) ja Liettuassa (LT) on lähes yhtä suuret tuloerot. Kuitenkin Liettuassa 38 % vastaajista ilmoittaa pelkäävänsä rikoksen uhriksi joutumista. Espanjassa puolestaan osuus on 17 %.

Nämä poikkeavat havainnot osoittavat, että pelkästään

- Maissa, joissa on suuret tuloerot ja paljon köyhyyttä, pelätään rikollisuutta muita maita enemmän.
- Mitä suurempi osa väestöstä kokee materiaalista puutetta, sitä yleisempää on rikollisuuden pelko.
- Ihmisten heikko luottamus toisiinsa ja yhteiskunnallisiin instituutioihin lisää rikollisuuden pelkoa.
- Huono-osaisten elinolojen parantaminen vahvistaisi luottamusta ja turvallisuuden tunnetta.

Kuvio 1. Rikollisuuden pelko, tuloerot ja köyhyys Euroopassa.

tuloerojen kautta tarkasteltuna eriarvoisuuden yhteys rikollisuuden pelkoon ei ole täysin selkeä.

Köyhyys on merkittävä rikollisuuden pelkoa selittävä tekijä. Köyhyyttä tarkasteltaessa tulokset vaihtelevat kuitenkin huomattavasti riippuen käytetystä mittarista. Mitä suurempi osa maan väestöstä kokee materiaalista puutetta, sitä yleisempää on rikollisuuden pelko [3]. Sen sijaan tuloköyhyysvajeen kohdalla maiden välinen hajonta on niin suurta, ettei sillä ole merkitystä rikollisuuden pelon yleisyyden kannalta [4].

MYÖS LUOTTAMUKSELLA MERKITTÄVÄ ROOLI

Luottamus toisiin ihmisiin ja yhteiskunnallisiin instituutioihin toimivat rikollisuuden pelon ja tuloerojen sekä köyhyyden välisen yhteyden välillisinä tekijöinä. Sekä tuloerojen että köyhyyden yhteys rikollisuuden pelkoon heikkenee, kun luottamus vakioidaan. Tämä tulos tukee käsitystä taloudellisen eriarvoisuuden ja heikomman luottamuksen välisestä yhteydestä (5, 6).

Luottamus toimii eräänlaisena mekanismina taloudellisen

eriarvoisuuden sekä rikollisuuden pelon välillä. Näin ollen eriarvoisuuden kaventaminen ja köyhyyden vähentäminen parantaisi ihmisten välistä ja instituutioita kohtaan tunnettua luottamusta, mikä johtaisi puolestaan rikollisuuden pelon vähenemiseen.

PÄÄTTÄJILLE: ERIARVOISUUDEN KAVENTAMINEN LIEVITTÄÄ RIKOLLISUUDEN PELKOA

Pääministeri Juha Sipilän hallitus linjasi hallitusohjelmassaan (2015) pyrkimykseseen Suomen saattamisen maailman turvallisimmaksi maaksi. Keinoksi on esitetty erityisesti poliisin resurssien sekä näkyvyyden lisäämistä (7). Poliisin resurssien lisääminen parantaa poliisin kykyä vastata rikollisuuden uhkaan, ja sillä voi olla merkitystä yksilöiden kokeman sekä asuinalueilla esiintyvän rikollisuuden pelon vähentämisen kannalta.

Vaikka rikollisuuden pelko muodostuu usein nimenomaan yksilötasolla, siihen vaikuttavat myös yhteiskunnalliset olosuhteet ja elinolot, joissa ihmiset elävät. Rikollisuuden pelon negatiiviset vaikutukset heijastuvat koko yhteiskuntaan, ei vain yksittäisten ihmisten arkeen.

Tämän vuoksi on tärkeää, että rikollisuuden pelkoa pyrittäisiin aktiivisesti ehkäisemään myös koko yhteiskunnan kannalta relevanttien päätösten ja toimenpiteiden kautta. Tuloerot ja köyhyys ovat molemmat merkittäviä rikollisuuden pelon vaikuttimia, jotka tulisi ottaa paremmin huomioon pelon vähentämiseen pyrkivässä päätöksenteossa. Erityisesti tulisi pyrkiä eriarvoisuuden vähentämiseen köyhien elinoloja parantamalla. Eriarvoisuuden kaatuminen vahvistaisi myös luottamusta, mikä osaltaan vähentäisi ja ehkäisisi rikollisuuden pelkoa.

NÄIN TUTKIMUS TEHTIIN

Tulokset perustuvat European Social Survey -kyselyaineistoon vuodelta 2014 sekä Eurostatin maatason tuloero- ja köyhyysaineistoihin vuosilta 2013–2014. Aineistossa oli 37 623 henkilöä, ja se kattoi 20 Euroopan maata. Rikollisuuden pelkoa mitattiin asuinalueella liikkumiseen liittyvän turvattomuuden tunteen kautta. Analyysissä otettiin taustatekijöinä huomioon vastaajien ikä, sukupuoli, koulutus, tyytyväisyys tuloihin, luottamus ihmisiin, poliisiin ja lakiin, aikaisemmat rikoksen uhriksi joutumisen kokemukset sekä television katsomiseen päivässä käytetty aika, joka kuvasi median mahdollista negatiivista vaikutusta.

LISÄTIETOJA

Pietari Kujala, Turun yliopisto (pialku@utu.fi)

Kujala, P., Kallio, J., & Niemelä, M. (2018). Income Inequality, Poverty and Fear of Crime in Europe. *Cross-Cultural Research* Vol. 53.

<https://doi.org/10.1177/1069397118799048>

LÄHTEET

1. Therborn, G. (2013). *The Killing Fields of Inequality*. Cambridge, UK: Polity Press.

2. Wilkinson, R., & Pickett, K. (2009). *The Spirit Level: Why greater equality makes societies stronger*. New York, New York: Bloomsbury Press.

3. Amerio, P., & Roccato M. (2005). A Predictive Model for Psychological Reactions to Crime in Italy: An Analysis of Fear of Crime and Concern about Crime as a Social Problem. *Journal of Community & Applied Social Psychology*, 15, 17–28.

4. Pearson, A. L. & Breetzke, G. D. (2014). The Association between the Fear of Crime, and Mental and Physical Wellbeing in New Zealand. *Social Indicators Research*, 119, 281–294.

5. Elgar, F. J. (2010). Income Inequality, Trust, and Population Health in 33 Countries. *American Journal of Public Health*, 100, 2311–2315.

6. Olivera, J. (2015). Changes in Inequality and Generalized Trust in Europe. *Social Indicators Research*, 124, 21–41.

7. Hallitusohjelma 2015.

https://valtioneuvosto.fi/documents/10184/1427398/Ratkaisujen+Suomi_FI_YHDISTETTY_netti.pdf

VIITTEET

[1] Gini-kerroin määrittelee tuloerojen laajuuden täydellisen tasa-arvon (0) sekä täydellisen epätasa-arvon (100) välisellä asteikolla.

[2] S80/S20-suhde mittaa köyhimmän 20 % väestönosan ja rikkaimman 20 % väestönosan välistä etäisyyttä.

[3] Materiaalinen deprivatio mittaa äärimmäisen materiaallisen puutteen prosentuaalista osuutta väestöstä. Materiaalinen deprivatio määritellään taloudelliseksi ahdingoksi, joka johtaa kyvyttömyyteen maksaa laskuja, käydä lomamatkoilla, ostaa perusruokatuotteita ja kestokulutushyödykkeitä sekä selviytyä kotitalouden lämmityskuluista.

[4] Suhteellinen tuloköyhyysvaje mittaa köyhyysrajan alapuolella olevien kotitalouksien mediaanitulojen etäisyyttä köyhyysrajasta prosentteina.

